

Czy komputer zrozumie, co czujesz? Nieco o Affective Computing

dr hab. inż. Grzegorz J. Nalepa, prof. AGH¹

¹*AGH w Krakowie, Instytut Filozofii UJ*
<http://home.agh.edu.pl/gjn>

Affective computing (AfC, przetwarzanie afektywne) to paradygmat informatyczny zaproponowany 20 lat temu przez Rosalind Picard z MIT Media Lab. Wykorzystuje on osiągnięcia informatyki, sztucznej inteligencji, psychologii i inżynierii biomedycznej. W AfC rozważamy m.in., jak maszyna mogłoby rozpoznawać i interpretować ludzkie stany emocjonalne. Z drugiej strony analizowane są możliwości komputerowej syntezy emocji – komputery, które "wyrażają, co czują". W wykładzie zajmiemy się m.in. tymi koncepcyjnymi podstawami AfC.

Przez ostatnie 20 lat postępy AfC były relatywnie umiarkowane. Wydaje się jednak, że dziś, dzięki istotnym postępom technologicznym jesteśmy w stanie konstruktywnie rozwiązać przynajmniej część problemów wskazanych przez Picard. Podczas wykładu zaprezentujemy projekt badawczy realizowany we współpracy UJ i AGH, mający na celu zbudowanie platformy do komputerowego interpretowania stanów emocjonalnych. Byłoby to rozwiązanie zrealizowane w paradygmacie przetwarzania wszechobecnego i systemów kontekstowych (pervasive computing context-aware systems), wykorzystujące urządzenia nosobne (wearables). Wskażemy bieżące wyzwania badawcze i zastanowimy się nad możliwościami zastosowań takich systemów w przyszłości.

Wspólna uwaga – znaczenie w rozwoju człowieka oraz kontrowersje towarzyszące wyjaśnieniu

Arkadiusz Białek¹

¹Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński;
child lab – Laboratorium Psychologii Rozwoju Małego Dziecka UJ

W psychologii rozwoju człowieka wyłonienie się pod koniec pierwszego roku życia zdolności do angażowania się w sceny wspólnej uwagi (*joint attention*) uznaje się za na tyle przełomowe, że określa mianem rewolucji dziewiątego miesiąca (Tomasello, 1999) i traktuje jako pierwsze „spotkanie umysłów” (Bruner, 1995). W scenach wspólnej uwagi, czyli interakcjach triadycznych (np.: podążanie za spojrzeniem, posługiwanie się gestami wskazującymi, odnoszenie społeczne), jednostki koordynują uwagę względem obiektu wspólnego zainteresowania (Bakeman i Adamson, 1984). We współczesnych definicjach wspólnej uwagi postuluje się, że jednostki bądź wspólnie wiedzą, że zwracają uwagę na tę samą rzecz (Carpenter i Call, 2013), bądź, że jedynie dostrajają (*alignment*) swoje stany percepcyjne i ewentualnie poznawcze (Franco, 2013; Tollefsen i Dale, 2012).

W swoim wystąpieniu omówię przebieg i znaczenie zmiany rozwojowej polegającej na wyłonieniu się, ze zdolności do angażowania się w relacje diadyczne, zdolności do angażowania się w relacje triadyczne. Wykorzystując podział na odpowiadanie na wspólną uwagę i jej inicjowanie (Mundy i in., 2003) scharakteryzuje podążanie za spojrzeniem oraz posługiwanie się gestami wswwskazującymi. Szczególnie dużo miejsca poświęcę protodeklaratywnym i protoinformatywnym gestom wskazującym. Posługując się podziałem Peirce’a na indeks i symbol omówię właściwości gestów wskazujących jako znaków indeksalnych oraz ich ewentualną rolę, gdy ich użycie przestaje być ograniczone do tu-i-teraz, w rozwoju komunikacji symbolicznej. Pokażę także udział wspólnej uwagi we współdziałaniu zarówno w ramach koncepcji dzielonej intencjonalności (*shared intentionality*, Tomasello i in., 2005), jak i naturalizacji współdziałania (Tollefsen, 2005). Tym samym scharakteryzuje poznawczo szczodre (*cognitively rich*), jak i poznawczo oszczędne (*cognitively lean*) wyjaśnienia wczesnych kompetencji z zakresu poznania społecznego i komunikacji. Swoje rozważania zilustruje badaniami omawianymi w literaturze przedmiotu oraz przeprowadzonymi w Laboratorium Psychologii Rozwoju Małego Dziecka UJ.

Jedna epistemologia potoczna czy wiele epistemologii potocznych? Aspekty filozoficzne i psychologiczne.

K. Sekowski¹

¹*Institut Filozofii, Wydział Filozofii i Socjologii, Uniwersytet Warszawski
Krakowskie Przedmieście 3, 00-001 Warszawa
email: sekowskikrzysiek@gmail.com*

Mimo wcześniejszych osiągnięć psychologii, badania nad tzw. epistemologią potoczną traktuje się jako osobny nurt od dość niedawna, bo od początku XXI w. Składają się na niego, przede wszystkim, badania psychologii rozwojowej (dotyczące rozwoju teorii potocznych na temat wiedzy) oraz filozofii eksperymentalnej (dotyczące natury dystrybucji wiedzy, a więc tzw. intuicji epistemicznych).[1]

Tło dla filozofów eksperymentalnych tworzą często pytania o normatywność i uniwersalność intuicji epistemicznych, co według niektórych ma przełożenie na bardziej ogólne problemy epistemologii.[2] Próbą pogodzenia wyników wskazujących na różnicowanie intuicji epistemicznych z tezą o uniwersalności epistemologii potocznej jest hipoteza Finna Spicera [3]. Głosi ona, że intuicje epistemiczne wynikają z użycia innych heurystyk wbudowanych w uniwersalną epistemologię potoczną, rozumianą jako proces z wyższego poziomu lub z różnic w mechanizmach poznawczych, które decydują o wyborze heurystyki albo są zaangażowane w jej wdrożenie.

W moim wystąpieniu opiszę powiązania między badaniami psychologicznymi i filozoficznymi epistemologii potocznej. Odniosę się także do genezy pomysłu Spicera, a więc badań nad uniwersalnością intuicji epistemicznych oraz postaram się zestawić go ze stanowiskiem normatywnego społecznego poznania nawiązującego do inferencjalizmu społecznego[4]. Liczę, że naświetli to naturę związku psychologii i filozofii w zagadnieniu epistemologii potocznej.

[1] Kitchener R. F., *Folk epistemology: An introduction*, „New Ideas in Psychology” 20(2), 89-105, (2002).

[2] Weinberg J. M., Nichols S., Stich S., *Normativity and epistemic intuitions*, „Philosophical Topics” 29(1/2), 429-460, (2001).

[3] Spicer F., *Cultural variations in folk epistemic intuitions*, „Review of Philosophy and Psychology” 1(4), 515-529, (2010).

[4] Hardy-Vallée B., Dubreuil B., *Folk epistemology as normative social cognition*, „Review of Philosophy and Psychology” 1(4), 483-498, (2010).

Hormon wzrostu - nie tylko na wzrost. Somatotropina nowym „hormonem szczęścia”

Aleksandra Joanna Lewandowska¹

¹Uniwersytet w Białymstoku, ul. M. Skłodowskiej-Curie 14, 15-079 Białystok

Hormon wzrostu staje się w ostatnim czasie obiektem co raz większego zainteresowania wielu osób niezwiązanych z branżą medyczną, a to za sprawą szeroko rozwijającego się świata fitnessu oraz kulturystyki. Źródłem tej fascynacji stają się właściwości owej substancji, która oddziałuje na ciało w sposób - dla ludzi mniej zorientowanych w funkcjonowaniu ludzkiego organizmu - niemalże magiczny. Ta „magia” jest niczym innym, jak współpracą układu hormonalnego i nerwowego, które pod wpływem dodatkowych bodźców „napędzają” ludzkie ciało jeszcze bardziej, dając więcej energii, siły i wytrzymałości. Tak właśnie działa somatotropina - hormon wzrostu, który poprzez stymulację różnego rodzaju procesów zachodzących w organizmie, wzmacnia ciało człowieka zwiększając jego możliwości fizyczne, ale także psychiczne. Hormon ten wytwarzany jest przez przysadkę mózgową, czyli ten sam gruczoł, który produkuje jedne z najistotniejszych hormonów dla człowieka - te zaangażowane w dobre samopoczucie (endorfiny), a także te, pobudzające do stworzenia nowego życia (hormony folikulotropowe).

W swoim wystąpieniu rozszerzę informacje o somatotropinie i jej wytwarzaniu, o jej korelacjach z innymi hormonami oraz układem nerwowym, a przede wszystkim o jej wpływie na samopoczucie, sen oraz funkcje poznawcze. Ze względu na brak wystarczającej ilości badań naukowych w omawianym obszarze, posłużę się wiedzą merytoryczną łącząc dziedziny neurologii oraz endokrynologii, a także przedstawię wyniki własnych obserwacji osób przyjmujących kurację STH.

Jak słowa wpływają na nasze zachowania?

Dagmara Wąchocka¹

¹*Instytut Socjologii i Kognitywistyki, Uniwersytet w Białymstoku
Plac Uniwersytecki 1, 15-403 Białystok
dwachocka@gmail.com*

Niezaprzeczalnym faktem jest to, że słowa wypowiediane przez innych ludzi mają na nas wpływ. Joachim Bauer w książce pt.: "Empatia", opisując badania Rizzolatti'ego dotyczące neuronów lustrzanych¹, wspomina, iż samo usłyszenie rozmowy o sięganiu po przedmiot ręką daje podobną odpowiedź neuronalną jak w sytuacji, gdy sami wykonujemy tę czynność.

Ponadto, badania dowodzą, że liczy się nie tylko zastosowanie odpowiednich wyrazów. Znaczenie ma również szyk zdania. Wyrażając językowo myśl w nieco inny sposób, ale za pomocą tych samych lub podobnych wyrazów, otrzymujemy zupełnie inny obraz fMRI². Całkowicie inne partie mózgu zaczynają wówczas analizować zdanie, co wpływa na decyzję, jaką podejmie odbiorca, a także na jej trwałość³.

Celem referatu jest analiza sposobu, w jaki słowa oddziałują na nasze zachowanie⁴, w szczególności zaś pokazanie, jak zastosowanie odpowiedniego szyku zdania może najlepiej pomagać nam w podejmowaniu decyzji i jej konsekwentnym podtrzymywaniu.

1

J. Bauer, *Empatia. Co potrafią lustrzane neurony?*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2015

2

S. J. Gilbert, P. M. Gollwitzer, A. L. Cohen, G. Oettingen, P. W. Burgess, *Separable Brain Systems Supporting Cued Versus Self-Initiated Realization of Delayed Intentions*, American Psychological Association, Washington, 2009.

3

G. Oettingen, G. Hönig, P. M. Gollwitzer, *Effective self-regulation of goal attainment*, International Journal of Educational Research 33, 705-732, 2000.

4

J. A. Bargh, M. Chen, L. Burrows, *Automaticity of Social Behavior: Direct Effects of Trait Construct and Stereotype Activation on Action*, American Psychological Association, Washington, 1996.

Przeniesienie zdolności poznawczych na przykładzie gier wideo

Damian Adamowicz¹

¹*Instytut Socjologii i Kognitywistyki, Wydział Historyczno-Socjologiczny, Uniwersytet w Białymstoku
ul. Plac Uniwersytecki 1, 15-097 Białystok
Damian.Adamowicz@Outlook.com*

Gry wideo stanowią nieodłączny element współczesnej kultury. Od początku istnienia stanowiły przedmiot dyskusji nad ich wpływem na człowieka. Historia badawcza tych rozważań dostarcza wielu ciekawych spostrzeżeń, szczególnie związanych z ogromną ilością popełnianych błędów metodologicznych. Powtarzanie ich spowodowało, że wytworzyło się wiele różnych przekonań na temat gier komputerowych, zarówno tych pozytywnych, o polepszaniu zdolności poznawczych, jak i negatywnych, o wywoływaniu agresji i przemocy przez brutalne gry.

Szereg współczesnych badań coraz precyzyjniej pokazuje faktycznie znaczenie i wpływ gier wideo na ludzkie zdolności poznawcze. Bada się gry pod kątem polepszania odpowiednich umiejętności, takich jak rozumowanie, pamięć robocza i epizodyczna, uwaga i inne. Okazuje się jednak, że przeniesienie zdolności poznawczych z gier do innych czynności jest mocno ograniczone, co nie zgadza się z powszechnie przyjętą opinią. Wyciągnięcie wniosków z tych badań prowadzi do wątpliwości co do sposobu mierzalności zdolności poznawczych. Jednocześnie badacze tworzą specjalne gry komputerowe na potrzeby treningu konkretnych umiejętności zadaniowych, które w znacznym stopniu są pozbawione błędów związanych z badaniem wpływu gier komercyjnych na człowieka.

W swoim referacie przedstawię nieoczywistą problematykę przeniesienia zdolności poznawczych na przykładzie gier wideo.

Bibliografia:

- Boot WR, Blakely DP, Simons DJ (2011). *Do action video games improve perception and cognition?* *Frontiers in Psychology* September 2011, Volume 2, Article 226. doi: 10.3389/fpsyg.2011.00226
- Boot WR, Champion M, Blakely DP, Wright T, Souders DJ, Charness N (2013). *Video games as a means to reduce age-related cognitive decline: attitudes, compliance, and effectiveness.* *Frontiers in Psychology* February 2013, Volume 4, Article 31. doi: 10.3389/fpsyg.2013.00031
- Latham AJ, Patston LLM, Tippett LJ (2013). *The virtual brain: 30 years of video-game play and cognitive abilities.* *Frontiers in Psychology* September 2013, Volume 4, Article 629. doi: 10.3389/fpsyg.2013.00629
- Baniqued PL, Kranz MB, Voss MW, Lee H, Cosman JD, Severson J, Kramer AF (2014). *Cognitive training with causal video games: points to consider.* *Frontiers in Psychology* January 2014, Volume 4, Article 1010. doi: 10.3389/fpsyg.2013.01010
- Didehbani N, Allen T, Kandalaft M, Krawczyk DC, Chapman S (2016). *Virtual Reality Social Cognition Training for children with high functioning autism.* *Computers in Human Behavior* Volume 62, September 2016, Pages 703–711. doi:10.1016/j.chb.2016.04.033
- Szycik GR, Mohammadi B, Münte TF, te Wildt BT (2017). *Lack of Evidence That Neural Empathic Responses Are Blunted in Excessive Users of Violent Video Games: An fMRI Study.* *Front. Psychol.* 8:174. doi: 10.3389/fpsyg.2017.00174

Kreatywność jako przedmiot badań kognitywistycznych

H.Koczwarą¹

¹*Katedra Filozofii Przyrody KUL, Wydział Filozofii, Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła
II ul. Raciborska 11, 47-420 Kuźnia Raciborska
koczwarahania@gmail.com*

Przez stulecia pojęcie geniuszu przypisywane było sile nadludzkiej, Muzom i Bogu (lub bogom). W Starożytnej Grecji tylko poeta mógł powołać do życia nowe światy. Dawniej uważano, że akt kreacji dokonywał się *ex nihilo*, dziś człowiek uczy się sztuki recyklingu. Czy zdolność do tworzenia posiadana przez artystów-dziwaków godna jest uwagi współczesnego badacza? Geniusz zmienił swój status niedostępności i rozpatrywany jest w kategoriach złożonej aktywności umysłowej całkiem zwyczajnych zdolności poznawczych (podejście naturalistyczne). Przedstawiciele *creative cognition approach* proponują opisanie tych podstawowych funkcji umysłowych jako narzędzi dla opracowań szczegółowych strategii zwiększających twórczy potencjał osoby.

W swoim referacie przedstawię kreatywność, która stała się przedmiotem naukowych analiz oraz empirycznych implikacji. By zaistnieć, subtelny zmysł artystyczny potrzebuje nie tylko bałaganu, ale również sprzyjającego środowiska rządzącego się sztywnymi regułami, oraz szanowanego eksperta, który uwypukli innowację jako użyteczną. Idąc pod prąd, czyli od źródła* nakreślę jak ewoluował fenomen kreatywności oraz powiem, dlaczego nauka poszła w las. A im dalej w las, tym więcej drzew.

* jak ujął w wierszu mój przyjaciel filozof

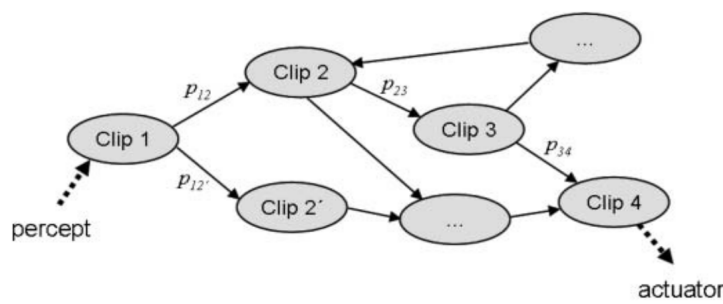
Przypisywanie sprawstwa indeterministycznym agentom

M. Kosztołowicz¹

¹Institut Filozofii, Uniwersytet Jagielloński
ul. Grodzka 52, 31-044 Kraków
marcin.kosztołowicz@student.uj.edu.pl

W debacie dotyczącej wolnej woli stanowiska dzielą się na dwa główne obozy. Pierwszy z nich opowiada się za istnieniem wolnej woli, drugi przeciw. Grupa uznająca wolną wolę, dalej dzieli się wewnątrz na tych, którzy wyjaśniają to zjawisko przy przyjęciu determinizmu oraz tych, którzy przyjmują indeterminizm[2]. Pierwsza podgrupa to kompatybiści, druga to libertarianie metafizyczni. Osią wewnętrznego podziału jest spór o to czy świat ma naturę deterministyczną czy indeterministyczną. W przypadku obu stanowisk należy rozwiązać podstawowy problem przypisywania sprawstwa.

Dla libertarianizmu metafizycznego problem ten można w uproszczeniu przedstawić w następujący sposób: Jeżeli świat jest indeterministyczny oraz jeżeli działania agenta są indeterministyczne, to nie można uznać, że agent jest sprawcą własnych czynów, a to jak postąpi jest jedynie kwestią szansy[2]. Celem tego referatu jest przedstawienie argumentów za możliwością przypisania sprawstwa przy przyjęciu stanowiska libertarianizmu metafizycznego. Argumenty będą opierać się na ujęciu agenta wzorowanym na podstawie modelu sztucznej inteligencji Projective Simulation[1]. Agent w tym modelu składa się głównie z pamięci epizodycznej i połączeń między jej elementami. Zachodzące w nim indeterministyczne procesy służą dostosowaniu się do środowiska. Losowość jest jego konstytutywną częścią, co w konsekwencji pozwala uznać, że jest on sprawcą swoich czynów.

Rys. . Przedstawienie pamięci epizodycznej agenta oraz połączeń pomiędzy elementami pamięci jako grafu skierowanego[3].

- [1] H. Briegel, T. Muller, *A chance for attributable agency*, Minds and Machines 25, 2015
- [2] P. van Inwagen, *An Essey on Free Will*, Oxford University Press, 1983
- [3] H. Briegel, G. De la Cuevas, *Projective simulation for artificial intelligence*, Scientific Reports 2, 2012

Eksperymentalne badanie procesów odczytywania różnych aspektów znaczenia

M. Włodarczyk¹

¹ *Instytut Filozofii, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Szczeciński
Krakowska 71-79, 71-017 Szczecin
mateuszwlodarczyk.szczecin@gmail.com*

W swoim wystąpieniu chciałbym przedstawić plan eksperymentu dotyczącego przetwarzania różnych aspektów znaczenia wypowiedzi, takich jak presupozycje wywoływane przez różne konstrukcje, implikatury konwersacyjne oraz znaczenia domyślne. Eksperyment jest kontynuacją wcześniejszych badań (Włodarczyk 2017), których wyniki wskazują, że czasowniki implikacyjne w odróżnieniu od innych konstrukcji wprowadzających presupozycje mogą podlegać wzmocnieniom bez wywoływania poczucia nieprawidłowej redundancji. W celu wyjaśnienia tego zjawiska postawiłem wstępną hipotezę (Włodarczyk 2017), że presupozycje związane z czasownikami implikacyjnymi nie podlegają akomodacji.

Eksperyment ma mieć następujący przebieg: osobom badanym prezentowane będą dialogi, z których każdy będzie zawierał jeden z wybranych aspektów znaczenia: presupozycje (wywoływane przez różne konstrukcje), implikatury konwersacyjne oraz znaczenia domyślne. Następnie osobom badanym zadawane będą pytania dotyczące informacji znajdujących się w wyżej wymienionych aspektach znaczenia. Mierzony będzie czas odpowiedzi.

Głównym celem badania jest próba odpowiedzi na pytanie czy presupozycje związane z użyciem czasowników implikacyjnych podlegają akomodacji w takim samym stopniu jak presupozycje związane z innymi konstrukcjami. Potwierdzenie hipotezy o braku akomodacji presupozycji związanych z czasownikami implikacyjnymi byłoby argumentem na rzecz tezy o heterogeniczności klasy zjawisk pragmatycznych jakimi są presupozycje. Zwolennikiem takiego poglądu jest m.in. Lauri Karttunen (2016). Drugim celem badania jest porównanie procesu odczytywania informacji komunikowanych za pośrednictwem presupozycji do procesów odczytywania informacji komunikowanych za pomocą innych środków, takich jak implikatury konwersacyjne oraz znaczenia domyślne.

Bibliografia:

- Karttunen, L. (2016). Presupposition: What went wrong?. *Semantics and Linguistic Theory*, 26, s. 705-731.
- Włodarczyk, M. (2017). Are Implicative Verbs Presupposition Triggers? Evidence from Polish. W: M. Witek, I. Witczak-Plisiecka (red.), *Poznan Studies in the Philosophy of the Sciences and the Humanities: Varieties and Dynamics of Speech Actions* (w druku).

Wartości w podziale na płeć

M. Różycka¹

¹*Institut Filozofii, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Szczeciński
Al. Papieża Jana Pawła II 22a, 70-453 Szczecin
moniwo@o2.pl*

Nawet poznanie obiektywne, według G. Simmela – może zrodzić się jedynie dzięki pewnemu wartościowaniu – żyjemy w *świecie wartości*, ujmującym treść rzeczywistości w pewien autonomiczny porządek. Wartości, nadając sens nie tylko biznesowi, ale każdemu z obszarów życia człowieka, pojmowane są bardzo wieloznaczne. Z jednej strony ograniczają działania człowieka, z drugiej zaś wspierają jego przetrwanie w kontekście humanistycznej wizji postępu i rozwoju. W czasach, gdy międzynarodowe dyskursy coraz częściej obejmują tematykę kryzysu *wartości* w ekonomii, warto dokonać ich bardziej precyzyjnej analizy. Jak zatem należałoby je rozumieć?

Każda wspólnota czy społeczeństwo, a zatem ich codzienne działania, zorganizowane są i obracają się wokół jakichś rozróżnień – powyższe wyraża się w strukturze, obyczajach, zasadach czy instytucjach społecznych. Nawet jeśli hierarchizacja ról społecznych w ciągu życia się zmienia – i według niektórych, płeć jako siła organizująca w początkowej fazie istnienia, w kolejnych latach tracić może na znaczeniu – trudno odmawiać istotności znaczenia tego podziału, również w sferze biznesu. Płeć warunkuje procesy poznawcze i postawy moralne. Wydaje się dziś oczywiste, że istnieją specyficzne cechy, szczególne talenty i zdolności, wynikające z różnicy płci, które mają zastosowanie w biznesie.

Inteligencja płynna i skryalizowana

R. Orzech¹

¹*Katedra Filozofii Współczesnej, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Szczeciński,
ul. Krakowska 71-79, 71-017 Szczecin,
orzi30@o2.pl*

W swoim wystąpieniu pragnę zaprezentować temat: „Inteligencja płynna i skryalizowana. Na początku warto zaznaczyć, że w świecie nauki dzisiaj nie ma jednej obowiązującej definicji inteligencji. Znany psycholog od inteligencji David Wechsler porównuje zdolności intelektualne do rodzaju energii mentalnej i utożsamia inteligencję z umiejętnością podejmowania działań celowych, racjonalnego myślenia i efektywnego radzenia sobie w środowisku.

Moje wystąpienie będzie poświęcone ukazaniu różnic pomiędzy inteligencją płynną (Gf) i skryalizowaną (Gc). Zostanie szczegółowo omówiony model Cattella-Horna, twórców takiego podziału inteligencji. Warto zaznaczyć, że z inteligencją spotykamy się w każdej dziedzinie naszego życia począwszy od naszej edukacji już na etapie przedszkolnym, po szkołę podstawową, gimnazjum, średnią i studia wyższe.

W przygotowywaniu wystąpienia korzystałem z następujących publikacji

Bibliografia:

- [1] Krasowicz- Kupis G., Wiejak K., Skala inteligencji Weschlera dla dzieci w praktyce psychologicznej, Warszawa 2006.
- [2] Nęcka E., Inteligencja [w:] Strelau J. (red), Psychologia. Podręcznik akademicki, t.2. Gdańsk 2004.
- [3] Zimbardo P. G., Johnson R. L., McCann V., Psychologia. Kluczowe koncepcje. Struktura i funkcje świadomości, Warszawa 2010.

Hipoteza markera somatycznego jako emocjonalna wskazówka w procesie decyzyjnym

Alicja Olszewska¹

*¹Institut Filozofii, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Szczeciński
Al. Papieża Jana Pawła II 22a, 70-453 Szczecin
alicja.olszewskaa@gmail.com*

W połowie lat 80 i 90 ubiegłego stulecia pojawiło się wiele badań z zakresu neuronauk wykazujących neuronalne podłoże w procesie decyzyjnym. Nowe pola badawcze umożliwiły badanie neurologicznych zachowań ekonomicznych, pomimo znanego już wcześniej neurologicznego podłoża podejmowania decyzji.

Jak dotąd uważano, iż zachowania behawioralno-ekonomiczne są dalekie od racjonalnego procesu decyzyjnego. Jednakże Antonio Damasio wraz ze swoim zespołem badawczym poszerzyli dotychczasową wiedzę w zakresie ekonomiki zachowań i neurobiologii. W badaniach wykazali bowiem kontrast pomiędzy zachowanymi zdolnościami intelektualnymi a defektem w zakresie odczuwania emocji i ich ekspresji. Owa idea doprowadziła do wniosku, że w jednak w jakiś sposób emocje powiązane są z podejmowaniem decyzji.

W swoim wystąpieniu przedstawię zatem stworzoną przed Damasio hipotezę markera somatycznego, która utrzymuje, że emocje są potrzebne do podjęcia decyzji zwłaszcza w sytuacjach złożonych, niepełnych, trudnych do oceny czy nawet w obliczu zagrożenia. Omówię kwestię podejmowania decyzji z perspektywy wartości biologicznej jako nieodłącznego elementu funkcjonowania w świecie przekonań i ciągłych dokonań ocen innych podmiotów.

Bibliografia:

- [1] Damasio A, Błąd Kartezjusza, Rebis 1999.
- [2] LeDoux J, Mózg emocjonalny. Wyd. Media Rodzina, Poznań 2000
- [3] <http://www.psychologia-spoleczna.pl/damasio/1477-w-strone-neuroekonomii.html>, 20.03.2017